

TENDINȚE ÎN DESIGNUL CONTEMPORAN

Doctorand. Mihail STAMATI

Conducător: Doctor, Conf. Univ. Constantin Spînu

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Designul contemporan este o fuziune perfectă dintre tehnologii și viziuni artistice, acest fenomen dă naștere fără inhibare, unor lucrări ce depășesc de multe ori rolul utilitar. Este vorba despre direcții în creația industrială ce poartă un caracter emoțional abordând cel emai diverse modalități de proiectare. Secolul actual poartă amprenta unor currenteșimișcări lansate cu decenii în urmă, dar care în prezent se manifestă sub un alt aspect datorită posibilităților și tehnologiilor moderne..*

Cuvinte cheie: *design, emoție, tehnologie, creatori, festivaluri, tendințe materiale, funcționalism.*

Dacă acum câteva decenii inspirația designerilor era alimentată de progresul tehnologic și resursele încă neexplorate ale domeniului, în prezent creația în acest domeniu are la bază un șir mult mai complex de factori de care depinde. Nu întodeauna necesitatea și indispensabilul sunt elementele cheie de la care se pornește în conceperea de noi produse. Ceea ce se întâmplă astăzi în design este pe cât de divers, pe atât de clar ca și scop; asistăm la o mai multă apropiere dintre obiectelor fabricate de om de natură; un fel de întoarcere la origini. Această metaforă impune abordarea unei maniere mult mai spirituale și emoționale a creșiei conceptuale, ceea ce ar însemna că utilitatea obiectului, funcționalitatea sa, trebuie susținute și din perspectiva spirituală și anume emoția pe care ar putea-o transmite obiectul creat. Este vorba despre Designul emoțional. Despre acest fenomenca și tendință, Alain Hochereau scria în articolul său « *Design émotiionnel* », specificînd că "... În spațiul care ne înconjoară, totul ține de emoție. Acest fapt este atât de semnificativ, încît a apărut o tendință: Designul emoțional. Culori, forme, materiale, toate fiind utilizate pentru a crea un univers ce merge direct la inimă...".

Posibilitățile tehnologice și diversitatea materialelor au deschis atât de multe posibilități, încît ceea ce ar putea scoate în evidență un proiect este anume arta de a găsi melanjul dintre puterea emoțională a obiectului și cea tehnică (materiele, tehnologie, calitate, etc).

Această manieră de a interveni în procesul de creație nu este neapărat una nouă, dar terminologic ea datează din 2004 cînd în cartea sa "Emotional Design"*, Donald Norman, distins profesor de științe cognitive, a evocat pentru prima dată conceptul de design emoțional – un design nu doar funcțional ci și capabil de a provoca emoție. Ca și copertă a cărții sale, Donald Norman a ales o lucrare a designerului francez Philip Starck**, un storcător de citrice, despre care însăși autorul spunea: "Storcătorul meu nu are menirea de a stoarce lămîi, el este menit să înceapă conversații". Este un exemplu de design prin care se pune în evidență mesajul artistic al obiectului aparent uzual, dar despre care, Donald Norman, spune în cartea sa că, chiar dacă îl are acasă, nu îl folosește.

Tratat din acest punct de vedere, designul nu presupune neapărat abandonarea criteriului funcțional al obiectului, ci conceperea sa prin prisma valorilor spirituale, raportarea lui la publicul țintă categorizat pe vîrstă, sex, cultură, etc. Invocarea acestor criterii contribuie la o apropiere și o legătură mai strînsă între utilizator și produsul realizat după specificul său. Totodată designul emoțional crează un dialog între autor și public, o poveste care se desfășoară începînd cu momentul creșiei și întreaga perioadă de utilizare, este mai mult decît un obiect uzual datorită emoțiilor pe care ți le pote provoca cel puțin la început. Referitor acestui

* "Emotional Design", autor Donald Norman, Copyright © American Library Association, decembrie, 2003

**Mai multe informații despre Philip Starck pot fi găsite pe pagina personală de internet: www.starck.com

specific se pot menționa produsele Apple, care, începând cu Logo-ul și finisînd cu tehnologiile și materialele utilizate, stîrnesc în primul rînd admirație nemaivorbind despre plăcerea în utilizare. Pe lîngă delectarea vizuală, asimilarea acestor produse are loc datorită întregului complex senzorial, cel auditiv, tactil, aș îndrăzni a spună chiar, că și la nivel de subconștient lucrurile sunt realizate astfel, încît omul-utilizatorul să simtă apropierea, să aibă acel deja-vu.

Designul are ca scop mărirea competitivității produselor, este prima impresie pe care o poate avea potențialul utilizator și factorul decizional determinant în mare măsură să aleagă un anumit produs dintr-o gamă largă. Evident că un rol relevant îl are și prețul, dar acest fapt este tratat dintr-o altă perspectivă. Dacă e să ne axăm pe estetică și anume abordată prin prisma emoțională, designul contemporan operează cu mai mulți factori sensibilizatori pentru societate. Cel mai relevant și des invocat în ultimii ani este cel ecologic, datorită specificului căruia, mulți designeri reușesc să creeze concepte care atrag atenția oamenilor la importanța utilizării resurselor regenerabile, a materialelor biodegradabile și la reciclare. Atît în industria constructoare de mașini, cît și cea a designului de obiect, acest fenomen apare cu noi tendințe și dezvoltări plastice a formelor. Suportul tehnologic oferă multe posibilități, ideile însă sunt orientate spre lucruri simple și cu un grad înalt de creativitate, punîndu-se accent pe mesaj, evident pe funcție și apropierea de naturalețe, o integrare perfectă în mediul natural. Abordarea unor idei în prezent ce țin de crearea mobilierului ecologic și anume utilizarea scaunelor, meselor din carton este o direcție îndrăzneată care reamintește de post-modernism și de adepții săi Verner Panton, Joe Colombo, Giancarlo Piretti, Peter Murdoch, primii care au creat mobilierul de unică folosință și care dădeau rigiditate hârtiei datorită formelor. Cartonul, hîrtia nu sunt unicele, cel mai răspîndit rămîne a fi totuși lemnul, placajul care prin proprietățile fizice pe care le au, oferă posibilități extraordinare de a „jongla” cu forma și de a realiza idei îndrăznețe.

Designul contemporan este tot mai mult axat pe dezvoltarea comunicării între indivizi, nu aneapărat o comunicare directă, ci una care poate fi percepută prin intermediul produselor, iar acest fenomen se simte puternic în cadrul festivalurilor de design care au loc anual în diferite orașe, cum ar fi: Festivalul de Design de la Molano*, Berlin **, Londra***, evenimente la care autorii își prezintă creștile într-un context care vorbește despre obiectul realizat, prezintă o poveste a sa și îl face pe spectator să fie pătruns tot mai mult de ideea designerului.

Tehnologic, precesul de lucru cu lemnul și materialele bazate pe acesta, nu este unul în totalitate nou, mai ales că multe procedee sunt o preluare și modernizare a tehnicilor meșterilor populari, transmise prin tradiție. Noutățile apar anume datorită modului de gîndire din ce în ce mai libertin, scopului de a crea o stare prin intermediul lucrării. Spectatorul, utilizatorul este frapat prin utilizarea materialelor netradiționale, specific care orientează produsul mai mult spre art-design motiv pentru care obiectul creat este perceput ca atare, ca un obiect de artă care își manifestă rolul atît ca piesă de decor, purtînd și un mesaj liric, cît și obiect utilitar prin destinația sa funcțională. În foarte multe cazuri creația de formă în design capătă interpretări sculpturale, care le apropie mult de creștile din sculptura modernă și anume formele fluide, plastice cu un grad înalt de complexitate orientate tot mai mult spre organic, volume ce tind să se integreze perfect în mediul natural. Toate aceste tendințe reamintesc conceptul și afirmațiile designerului Italian Luigi Colani*: ”În natură nu există linii drepte” și cu toate că a trecut mai bine de jumătate de secol de la epoca Bio-designului, creația rămîne a fi orientată și în prezent pe principii reactualizate. Pasiunea pentru suprafețele

*Ma i multe informații despre festivalul de Design de la Milano pot fi găsite pe site-ul oficial al festivalului: www.designpubblico.it

** Ma i multe informații despre festivalul de Design de la Berlin pot fi găsite pe site-ul oficial al festivalului: www.dmy-berlin.com

*** Ma i multe informații despre festivalul de Design din Londra pot fi găsite pe site-ul oficial al festivalului: www.londondesignfestival.com

palstice, forme organice a influențat foarte mult și arhitectura, iar realizarea ideilor cu un așa caracter a fost posibilă datorită utilizării noilor tehnologii de proiectare tridimensională. Cunoscute sub denumirea de bloburi acest tip de proiecte au la bază programe de modelare digitală prin care este posibilă fluidizarea procesului de proiectare-producere. Termenul este relativ nou, din 1995 și reprezintă o nouă direcție în conceperea obiectelor industriale și a construcțiilor arhitecturale. Sub acest aspect viziunile designerilor și a arhitecților sunt implimentate mult mai ușor, au o platformă prin intermediul căreia poate fi simulată realitatea oricărui obiect de design creat înainte ca el să fie lansat în producere. Înafară de simulările la calculator, este posibilă și prototiparea în scară reală (în special designul de produs) cu ajutorul roboților industriali manipulați digital, dirijați fiind prin intermediul softurilor de proiectare 3D. Roboți cu braț mecanic cu mai multe grade de libertate în 3 și chiar în 5 axe, care permit practic modelarea oricărei suprafețe, indiferent de gradul ei de complexitate. Toate aceste tehnologii sunt desăvârșite permanent, iar rolul lor în creșterea de design este de a oferi premise pentru desăvârșirea fiecărei idei, de a avea posibilitatea anticipării multor procese de producere și de perfecționare a coeficientului ergonomic a obiectului proiectat.

Cînd este vorba despre design sculptural, apar cîteva nume clar afirmate în această direcție și care prin intermediul creației lor, nu fac decît să aplifice impresia despre această tendință, iar ca exemplu ar putea fi aduse lucrările autoarei Zaha Hadid****, opere care dezinhibează și sparg toate stereotipurile vis-a-vis de funcționism. Creația sa emoționează în primul rînd, iar mai apoi te face să o admiri pentru libertatea pe care o inspiră și o transmite operele sale.

**** Mai multe informații despre Zaha Hadid și lucrările sale pot fi găsite pe site-ul oficial: www.zaha-hadid.com

Această tendință ar putea fi caracterizată și prin omogenizarea spațiului proiectat și fuzionarea elementelor într-un ansamblu arhitectural și de design. Este pus accentul pe forma mare a obiectului utilizând materiale compozite, care s-au dovedit a fi foarte rezistente și care permit o interpretare liberă și complexă a oricăror suprafețe. În unul din interviurile sale, Zaha Hadid vorbea despre rolul major pe care îl are tehnologia în creația sa și despre fenomenul prototipării digitale și a strungurilor cu control numeric. Datorită acestora creația sa prinde viață sub amprenta unor cuvinte cheie cum ar fi fluiditate și omogenitate, purtând și exprimând caracterul artistic sculptural a obiectelor sale uzuale. Acest principiu nu este folosit doar la piesele portante în design, dar și la obiectele care au un conținut constructiv, mecanic, sau electronic. Unul din exemplele sale este bucătăria Z.Island, care poartă același caracter unificator și întrunește cele mai noi tehnologii într-un volum minimalist de tip insulă care la prima vedere este foarte departe de percepția ordinară a unei bucătării.

Creația acestei autoare nu ține doar de obiectele de design, ea abordând în primul rând proiecte arhitecturale, care probabil au și influențat o tratare generalizată a formei și o abordare atât de plastică a volumelor. Este greu să analizez per detaliu aceste lucrări, deoarece, de cele mai multe ori, ele au un sens și o imagine clară doar în ansamblu. Acest fapt însă nu ar însemna atribuirea lor la un concept modular ci mai degrabă a unui set care poate exista doar împreună – încă o caracteristică ce trădează spiritul arhitectural și de grandoare pe care îl promovează autoarea.

Bibliografie

1. "Emotional Design", Donald Norman, *Copyright © American Library Association*, decembrie, 2003
2. „Design Now”, Charlotte & Peter Fiel, *Copyright © 2007 Taschen GmbH*,
3. „Zaha Hadid The Complete Buildings and Projects”, Aaron Betsky, editura Rizzoli, New York, 1998.
4. „Product Design3”, Graphis Inc, New York.
5. „Technicescaia estetica i osnovi hudojestvennoconstruirovania” P.E. Șpara.